

» do omnium quæ possideo¹. » Jactavit se: sed inflatio est ista, non plenitudo. Divitem se putavit nihil habens: pauperem se ille cognovit jam aliquid habens. Ut nihil aliud dicam, habebat ipsam confessionis pietatem. Et descenderunt ambo. Sed « Justificatus, inquit, Publicanus ille » magis quam Pharisæus. Quia omnis qui se exaltat, humiliabitur; et qui se humiliat, exaltabitur². »

SERMO XXXVII¹.

De lectione Proverbiorum Salomonis, ab eo loco ubi dictum est: *Mulierem fortem quis inveniet?* usque, *Et laudetur in portis vir ejus.*

I. PRÆSTABIT nobis, qui diem istum commendavit in sanctis suis, ut infirmitas vocis nostræ sufficiat intentioni vestræ. Hoc ideo commendavi, ut me silentio vestro adjuvare dignemini: animus enim promptus est ad vos, sed caro infirma. Et ipse animus, quæcumque forte gaudia de Scriptura Dei concepit, parturit et parere quærit in auribus et mentibus vestris: præstate in vobis nidum sermoni. Commendatur enim et in Scriptura turtur, quærere nidum sibi, ubi ponat pullos suos². Et hoc quod gestamus in manibus, Scriptura scilicet quam videtis, commendat nobis inquirendam et laudandam mulierem quamdam, de qua paulo ante, cum legeretur, audistis, magnam, habentem magnum virum, eum virum qui invenit perditam, ornavit inventam. De hac secundum lectionis tenorem, quam me portare conspiciatis, pauca

¹ Luc. xviii, 11, 12. — ² Ibid. 14. — ³ Alias de Diver. 45. — ⁴ Psal. lxxxiii, 4.

pro tempore, quæ Dominus suggesserit, dicam. Dies enim est Martyrum: et ideo magis laudanda est mater Martyrum. Jam quæ sit ista mulier, me proloquente accepistis: videte etiam ut me legente agnoscatis. Omnis nunc auditor, quantum ex affectu vestro satis apparet, dicit in corde suo, Ecclesia debet esse. Confirmo istam cogitationem. Nam quæ potuit esse altera Martyrum mater? Ista est: quod intellexistis, hoc est: de qua muliere volumus aliquid dicere, Ecclesia est. Non enim deceret nos loqui de quacumque alia muliere. Quanquam et in recitatione passionis Martyrum audivimus foeminas, de quibus decenter loquamur: sed nec eas prætermittimus, quando earum matrem laudamus.

II. Attendite cujus membra estis: inspicite cujus filii estis. « Mulierem fortem quis inveniet¹? » Congruit diei Martyrum fortitudo mulieris. Nisi enim fortis esset illa mulier, membra ejus in passione defecissent. « Mulierem » fortem quis inveniet? » Difficile est invenire eam, imo difficile est nescire eam. Nonne ipsa est civitas in monte, quæ abscondi non potest²? Quare ergo dictum est, « Quis » inveniet? » cum dici debuerit: Quis non inveniet? Sed tu civitatem in monte positam vides: ut autem in monte poneretur, inventa est quæ perierat. Quando illustrata est, quis eam non videt? quando latebat, quis eam inveniret? Ipsa enim civitas est, et una illa ovis, quam perditam quæsivit pastor, et inventam gaudens in humeris reportavit³. Ipse pastor, mons est: ovis autem in humeris ejus, civitas in monte. Facile est ut videas eam collocatam in monte: quando eam invenires, cum lateret in vepribus, in spinis utique delictorum suorum? Ibi enim quæsisse, magnum est: ibi invenisse, mirabile est. Hæc ejus difficilis inventio commendatur, cum dicitur, « Mu-

¹ Prov. xxxi, 10. — ² Matth. v, 14 — ³ Luc. xv, 4.

» hierem fortem quis inveniet? Quis » enim, quia unus; non quia nec unus. Quomodo dictum est de ipso viro ejus, leone de tribu Juda, de quo Propheta ante prædixit: « Ascendisti recumbens¹: » utique in cruce. Ascendisti, crux est: recumbens, mors est. Quid est enim, Ascendisti, nisi quod scriptum est: « Et crucifixerunt eum? » Unde et ipse ait: « Sicut exaltavit Moyses serpentem in eremo, » ita exaltari oportet Filium hominis; ut omnis qui credit » in eum non pereat, sed habeat vitam æternam². » Quid est, recumbens? « Et inclinato capite tradidit spiritum³. » Cum ergo et ibi diceretur: « Ascendisti recumbens; » secutus est: « Dormisti sicut leo. Dormisti sicut leo: » non fugisti sicut vulpis. Quid est, « Dormisti sicut leo? » De potestate, non de necessitate. Cum autem dictum esset, « Dormisti sicut leo; » secutus ait: Quis suscitabit eum? Quis suscitabit? neque enim nemo: sed quis hominum? Quia non nisi Deus, qui eum « Exaltavit a mortuis, et donavit ei nomen, quod » est super omne nomen⁴. » Suscitavit et ipse se: unde ait: « Solvite templum hoc, et in triduo suscitabo illud⁵. » Et modo quando auditis, « Mulierem fortem quis inveniet? » nolite putare de Ecclesia dici quæ latet, sed de illa quæ ab uno inventa est, ut neminem lateret. Ergo describatur, laudetur, commendetur, amanda ab omnibus nobis ut mater: nam unius uxor est. « Mulierem fortem » quis inveniet? » Mulierem istam tam fortem quis non videt? Sed jam inventam, jam eminentem, jam conspicuam, jam gloriosam, jam ornatam, jam lucidam; jam, ut cito explicem, toto terrarum orbe diffusam.

III. « Pretiosior autem est lapidibus pretiosis, quæ ejus » modi est. » Quid magnum, quia pretiosior est mulier hæc lapidibus pretiosis? Si modo humanas avaritias cogitatis, si

¹ Gen. xlix, 9. — ² Joan. iii, 14. — ³ Id. xix, 30. — ⁴ Philip. ii, 9. — ⁵ Joan. ii, 19.

ad proprietatem accipiantur lapides pretiosi, quid magnum est, quod quibuslibet lapidibus pretiosior invenitur Ecclesia? Nulla talis comparatio est: sed sunt lapides pretiosi in illa. Tam pretiosi sunt lapides isti, ut vivi dicantur. Sunt ergo lapides pretiosi ornantes eam: sed est ipsa pretiosior. Volo aliquid commendare Charitati Vestræ, quantum capio, quantum capitis, quantum timeo, quantum timere debetis de his lapidibus pretiosis. Sunt in Ecclesia lapides pretiosi, et semper fuerunt, docti, abundantes scientia et eloquio et omni instructione Legis. Pretiosi plane lapides isti sunt: sed ex eorum numero quidam aberraverunt ab ornamento mulieris hujus. Quantum enim pertinet ad doctrinam et eloquium unde fulget¹, lapis pretiosus erat Cyprianus: sed mansit in hujus ornamento. Lapis pretiosus erat Donatus: sed resiliuit a compage ornamenti. Ille qui mansit, in ea se amari voluit: ille qui inde excussus est, præter illam nomen sibi quæsit. Ille permanens cum illa, ad illam collegit: ille resiliens, non colligere, sed spargere concupivit. Mali filii, quid sequimini lapidem pretiosum, de ornamento hujus mulieris excussum? Respondetis mihi, Quid enim? Tu sic intelligens quomodo ille? aut sic loqueris quomodo ille? aut tam doctus es quam ille? Sit licet intelligens: « Intellectus bonus, omnibus facientibus » eum². » Sit licet doctus, licet liberalibus disciplinis et mysteriis Legis instructus, lapis est pretiosus: redi ab illo ad istam, « Pretiosior est lapidibus pretiosis. » Lapis pretiosus si non sit in ornamento mulieris hujus, jacet in tenebris. Lapis pretiosus quolibet jacet, jacet in tenebris: opus illi erat, ut in ornamento hujus fœminæ permaneret, et esset in compagine ornamenti ejus. Ego au-

¹ Cod. Cass. 7, fol. 380: « Fulget lapis pretiosus, doctrina enim dominica fulget: lapis pretiosus erat Cyprianus. » — ² Psal. cx, 10.

tem fidenter dixerim, pretiosi lapides ideo dicti sunt, quia charo valent: jam ille vilis est, pretium perdidit, qui non habet charitatem. Doctrinam suam jactet licet, linguam suam jactet licet: audiat æstimatorem verorum lapidum matronæ hujus; audiat, inquam, quemdam artificem ornamenti inspectorem. Quid jactat linguam suam, jam non pretiosus, sed vilis lapis? « Si linguis hominum » loquar, inquit, et Angelorum, charitatem autem non » habeam, factus sum ærumentum sonans, aut cymbalum tinniens¹. » Cymbalum est lapis ille: jam non fulget, sed tinnit. Ergo discite lapides æstimare negotiatores regni cœlorum: nullus vobis lapis placeat, præter hujus mulieris ornamentum. Hæc quæ pretiosior est lapidibus pretiosis, ornamenti sui ipsa pretium est.

IV. Confidit super eam cor viri ejus². » Plane confidit, et ut confidamus docuit. Commendavit enim Ecclesiam usque ad terminos terræ, per omnes gentes, a mari usque ad mare. Hæc si non usque ad finem perseveraverit, non super eam cor viri ejus confidit. « Confidit super eam cor » viri ejus: » præscius confidit, falli non potest qui confidit. Non dictum est, Confidit super eam cor filiorum: poterant enim filii ejus parvuli falli: illius cor nullum mendacium decipit. Verum est ergo, quod confidit. « Quæ » talis est, spoliis non indigebit: » Non quia non quærit spolia, ideo non indigebit: sed quia multis abundabit. « Quæ talis est, spoliis non indigebit. » Undique spoliat mundum, ubique diffusa; rapit undique trophæa diabolo. Hoc enim ei promisit vir ejus, cui dicit in alio Psalmo: « Exulto ego in verbis tuis, sicut qui invenit spolia » multa³. » Quemadmodum spoliis indiget, quæ undique rapit, undique trahit, undique acquirit?

¹ 1 Cor. xiii, 1. — ² Prov. xxxi, 11. — ³ Psal. cxviii, 162.

V. « Operatur enim viro suo bona, et non mala, in » omni tempore¹. » Hinc est quod expoliat mulier ista gentes, operando viro suo bona, et non mala. In omni tempore operatur bonum, et non malum: nec sibi, sed viro; ut qui vivit, jam non sibi vivat, sed ei qui mortuus est pro omnibus, et resurrexit². Viro ergo operatur bonum, coram Deo operatur bonum: illi servit, illi devota est; illum diligit, illi placere semper studet. Non se ornat, nec propter oculos suos, nec propter oculos alienos. Non est de sibi placentibus, non est de sua quærentibus: « Operatur enim viro suo. » Qui autem sibi operantur, omnes sua quærent, non quæ Jesu Christi³.

VI. « Inveniens lanam et linum, fecit utile manibus » suis⁴. » Lanificam et linificam matronam istam sanctus Sermo describit. Quæritur autem a nobis quid sit lana, quid sit linum. Lanam carnale aliquid puto, linum spiritale. Hoc conjicere audeo ex ordine vestimentorum nostrorum, interiora sunt enim linea vestimenta: lanea, exteriora. Quidquid carne operamur, in promptu est: quidquid spiritu, in secreto. Operari autem carne, et non operari spiritu, quamvis bonum videatur, utile non est. Operari autem spiritu, et non operari carne, pigrorum est. Invenis hominem porrigentem manu eleemosynam pauperi, nec tamen de Deo ibi cogitantem, sed hominibus placere cupientem: lanea vestis videri potest, interiorem lineam non habet. Invenis alium dicentem tibi: Sufficit mihi in conscientia Deum colere, Deum adorare; quid mihi opus est aut in ecclesiam ire, aut visibiliter misceri Christianis? lineam vult habere sine tunica lanea. Non novit, neque commendat talia opera mulier ista. Dicenda sunt quidem et docenda spiritalia sine carnalibus: sed illi qui accipiunt, debent et tenere spiritalia, et non carnaliter

¹ Prov. xxxi, 12. — ² 2 Cor. v, 15. — ³ Philip. ii. — ⁴ Prov. xxxi, 13.

operari carnalia. « Invenit hæc mulier lanam et linum, » et fecit utile manibus suis. » Lana ista et linum hoc, in Scripturis sanctis est. Multi inveniunt, sed nolunt facere aliquid utile manibus suis. Invenit, et fecit. Cum auditis, invenitis: cum bene vivitis, facitis. « Inveniens lanam » et linum, fecit utile manibus suis. » Videte illam, cui dicitur: « In dexteram et in sinistram extende: semen » enim tuum hæreditabit gentes: non est quod parcas, » porrigere longius funiculos tuos¹: » Videte illam: « Facta » est quasi navis, qua negotiator a longe congerit sibi » divitias². » Divitiæ mulieris hujus, laudes viri ejus. Videte quam a longe congerit sibi divitias: « A solis ortu » usque occasum, laudabile nomen Domini³. »

VII. « Exurgit de noctibus, et dedit escas domui, et » opera ancillis⁴. Exurgit de noctibus: » Quid valent noctes? Non eam premunt, non eam in tenebris jacere cogunt. « Et de noctibus exurgit: » Noctes, tribulationes sunt. Sed cui hæc, et « de noctibus consurgit, » et in tribulationibus proficit. « Et dedit escas domui, » in noctibus præbuit se imitandam; faciens docuit, quod faciendum dixit; et tunc dedit eis escas. Quis comedat de nocte? Prorsus et tunc dedit escas⁵: quibus enim dedit, semper esuriunt. « Beati enim qui esuriunt et sitiunt justitiam; » quia ipsi saturabuntur⁶. » A nocte spiritus meus vigilat ad te, Deus⁷. « Media nocte surgebam ad confitendum » tibi⁸. » Hæc alimenta nocturna abundant in domo mulieris hujus. Nemo ibi famem patitur, nec palpat ut inveniat quod manducetur: ardet ibi lucerna prophetiæ. Sed numquid manducandum est et vacandum? Illa enim quæ « dedit escas domui, » dedit « et opera ancillis. »

¹ Isai. LIV, 2. — ² Prov. XXXI, 14. — ³ Psal. CXII, 3. — ⁴ Prov. XXXI, 15.

— ⁵ Cod. Cass. VII, fol. 380: « Et tunc dedit escas Domini in noctibus. » —

⁶ Matth. V, 6. — ⁷ Isai. XXVI, 9. — ⁸ Psal. CXVIII, 62.

Ancillæ istæ ipsius sunt, an viri ejus? An quia viri ipsius sunt, et ipsius sunt? An multæ ancillæ ipsa est? Ipsa enim quanquam materfamilias, tamen ancillam se non dedignetur. Attendat pretium suum, diligat Dominum suum. Agnoscat, inquam, se ancillam, nec timeat conditionem. Nec enim dedignatur ille conjugem facere, quam tanti emit. Et unaquæque conjux bona maritum suum dominum vocat. Prorsus non solum vocat, sed hoc sapit, hoc sonat, hoc gestat corde, hoc profitetur ore, tabulas matrimoniales instrumenta emptionis suæ deputat. Est ergo ancilla, dans opera ancillis. Est ancilla: ejus enim filius est qui dicit: « Ego servus tuus, et filius ancillæ tuæ¹. »

VIII. Quæsiturus eras quid agat illis operibus etiam nocturnis: audi quid agat: « Prospiciens agrum mercata » est². » Prospiciens, non in præsentem, sed in futuro, mercata est agrum istum: prospiciens fide, spe. Inde et de noctibus surgit. « Si enim quod non videmus speramus, per patientiam expectamus³. » In omnibus tribulationem patiens⁴: prospicit enim agrum quem mercatur. Inde enim mulier fortis dicitur. Quid sunt noctes illæ præ agro illo? « Quod enim ad præsens temporale est » et leve tribulationis nostræ, (cum de noctibus surgimus,) in incredibilem modum æternam gloriæ pondus » operatur in nobis, (cor habentibus ad agrum illum,) » non respicientibus quæ videntur, sed quæ non videntur. Quæ enim videntur, temporalia sunt; quæ autem » non videntur, æterna⁵. » Qualis est ager ille? Quæ pulchritudo ejus est? Inardescamus ad eum possidendum. Putamus non ipse est, de quo dixit Deus: Et species agri mecum est⁶?

IX. « Prospiciens agrum mercata est. » Ubi mercata est,

¹ Psal. CXV, 16. — ² Prov. XXXI, 16. — ³ Rom. VIII, 25. — ⁴ 2 Cor. IV, 8.

— ⁵ Ibid. 17, 18. — ⁶ Psal. XLIX, 11.

habet ibi agrum. « Ubi agrum? Ubi mercata est? Ubi posuit et thesaurum suum, ut fieret ei: Ubi est thesaurus » tuus, ibi est et cor tum¹. Prospiciens agrum mercata » est. » Unde mercata est? Ne forte tu desperes, et suspires, et nihil agas, ager iste segnem amatorem non amat. Ibi certe cum ad eum veneris, forsitan requiesces, nec opus erit ut labores. Non enim est talis ager ille, qualis iste, ubi Adam in sudore vultus sui comedit panem suum². Modo tamen ut ad illius agri speciem pervenias, compara tibi unde compares agrum ibi. Quid? Collige pretium. Hoc enim agit hæc mulier. Videte si tacitum est. Cum dictum est: « Prospiciens agrum mercata est: » tanquam diceret, Unde mercata est? « De fructibus, ait, » manuum suarum plantavit possessionem³. » Ipsa erant opera quæ dabat ancillis, ut de fructibus manuum suarum plantaret possessionem in æternum. Illam enim possessionem dixit, quæ futura est. Hoc insinuat verbo quod ait: « Prospiciens. »

X. « Succincta fortiter lumbos suos, firmavit brachia » sua⁴. » Vere fortis. Vide si non est ancilla. Quam devote servit, quam apparate: ne fluitantes sinus carnalium concupiscentiarum impediunt operantem; succingit lumbos, ut nihil superfluum calcet, dum in opere festinat. Ibi enim castitas mulieris hujus, zona præcepti constricta, et ad omne opus bonum semper parata. « Succincta fortiter lumbos suos, firmavit brachia sua, » non defectura. Unde hoc? « Gustavit quia bonum est operari⁵. » Ubi est palatum, quo gustatur hoc? Fugiant homines laborem, quasi amarum: timendo gustare, nesciunt quid amare. Bonum opus facit conscientia bona. Et quid dulcius, fratres, bona conscientia? Quæ si non est,

¹ Matth. vi, 11. — ² Gen. iii, 19. — ³ Prov. xxxi, 16. — ⁴ Ibid. 17. — ⁵ Ibid. 18.

pungit, amara sunt omnia. Gusta ergo, gusta, et videbis quomodo sapiat, quam te delectabit, quam postea non desines, nisi totum consumas. « Gustavit quia bonum est » operari. »

XI. « Non extinguetur lucerna ejus tota nocte¹. » « Nemo accendit lucernam, et ponit sub modio². Tu il- » luminabis lucernam meam, Domine³. » Lucerna ejus, spes ejus. Ad illam operatur omnis homo, quiquid boni ad spem facit. Et in nocte ardet lucerna ista. Quod enim non videmus, speramus: ideo nox est. Si autem et non videmus, et non speramus: et nox est, et lucerna non ardet. Quid infelicius talibus tenebris? Ut autem non deficiamus in tenebris, et per patientiam expectemus, quod non visum speramus, tota nocte ardeat lucerna nostra. Qui enim nobis quotidie loquitur verbum, tanquam oleum infundit, ne lucerna extinguatur.

XII. « Manus suas extendit ad utilia⁴. » Quantum extendit has manus? « A mari usque ad mare, et a flumine » usque ad terminos orbis, quo pervenit⁵. » Unde non frustra dictum est: « In dexteram et sinistram extende⁶. » Extendit manus suas, sed ad utilia. »

XIII. « Brachia quoque sua firmavit in fusum⁷. » Non ab infundendo: sed in illud instrumentum lanificii, quod vocant fusum. De fuso isto, quod Dominus donat, dicam: neque enim ista lanificia sunt a viris aliena. Audite quid sit: « Brachia sua firmavit in fusum. » Potuit dicere, in colum. Fusum dixit, forte non frustra. Quamvis possit videri, nec absurde intelligi de fuso lanificium significatum, de lanificio bonum opus, tanquam castæ mulieris et matronæ impigræ et diligentis: tamen ego, charissimi, in isto fuso, quod intelligo, non tacebo. Omnis qui vivit

¹ Prov. xxxi, 18. — ² Matth. v, 15. — ³ Psal. xvii, 29. — ⁴ Prov. xxxi, 19. — ⁵ Psal. lxxi, 8. — ⁶ Isai. liv, 2. — ⁷ Prov. xxxi, 19.

in bonis operibus in sancta Ecclesia, non neglector, sed effector præceptorum Dei, quid faciat cras, nescit; quid fecerit hodie, scit. De futuro opere timet, de præterito gaudet: et ut perseveret in bonis operibus, vigilat; ne forte negligens futurorum, perdat præteritum. In orando tamen Domino, in omni deprecatione sua, non habet firmam conscientiam de opere futuro, sed de præterito; ex eo quod fecit, non ex eo quod facturus est. Jam ergo si hoc verum esse mecum videtis, attendite in lanificio duo instrumenta ista, colum et fusum. In colo lana involuta est, quæ filo ducenda et nenda transeat in fusum. Quod in colo est involutum, est futurum: quod in fuso collectum est, jam præteritum est. Opus ergo tuum in fuso est, non in colo. In colo enim est, quod facturus es; in fuso, quod fecisti. Vide ergo si aliquid habes in fuso, ubi firmentur brachia tua. Ibi erit fortis conscientia tua, ibi securus Deo dices: Da, quia dedi; dimitte, quia dimisi; fac, quia feci. Non enim petis præmium, nisi opere gesto, non opere gerendo. Quidquid ergo operaris, totus animus ad fusum sit. Quia et quod pendet in colo, ad fusum trahendum est: non autem illud quod collectum est in fuso, ad colum revocandum est. Ergo vide quid agas, ut habeas in fuso, ut brachia tua firmes in fusum, ut totum coletur ad fusum, ut habeat aliquid fusum quod te consoletur, quod te confirmet, quod tibi det fiduciam deprecandi et sperandi promissa.

XIV. Et quid agam? forte dices: quid me jubes habere in fuso? Audi quid sequitur: «Manus autem suas aperuit pauperi¹.» Eia, non nos pudeat lanificium sanctum docere vos. Videte, si quis habet plenum sacculum, plenum horreum, plenam apothecam: omnia ista in colo sunt, transeant in fusum. Videte quomodo net, imo vi-

¹ Prov. xxxi, 20.

dete quomodo neiat. Dum omnes instruantur, grammatici non timeantur. «Manus autem suas aperuit pauperi,» fructum autem porrexit inopi.» Manus pauperi, fructum inopi. Est quidam pauper, manus tuas quærit: est quidam inops, fructum tuum quærit. Qui quærere non vult a te, nisi quod necessitati suæ prosit, pauper est, manus tuas quærens. Est autem alius inops, qui dicit: «Quasi nihil habentes, et omnia possidentes¹.» Non quasi necessitati suæ vult satisfieri de dato tuo; sed tanquam in arbore Dominica, quam plantavit et rigavit, fructum quærit. Ipsum audi de quibusdam dicentem, cum de talibus loqueretur: «Non quia quæro datum,» sed requiro fructum².»

XV. «Non est sollicitus de his quæ in domo sunt vir» ejus, cum alicubi demoratur. Non est sollicitus quæ in domo sunt, vir ejus³:» quia novit Dominus qui sunt ejus⁴. Quomodo sit sollicitus: «Quando quos prædestinavit» ipsos et vocavit; et quos vocavit, ipsos et justificavit; et» quos justificavit, ipsos et glorificavit⁵? Si Deus pro nobis, quis contra nos⁶? Non est sollicitu vir ejus:» novit suos, noverunt eum sui. «Cum alicubi demoratur.» Ubi demoratur, nisi unde venturus est? Demoratur ibi, quasi tardat ibi. Multi enim jam desiderant adventum ejus; et desiderium eorum differtur, donec impleatur numerus membrorum matronæ hujus. Multi autem ad suam impietatem tarditate illius abutuntur; et dicit malus servus: «Tardat dominus meus. Et incipit cædere conservos, et» inebriari cum malis. Veniet dominus ejus, in die qua nescit, et hora qua ignorat, et dividet eum⁶.» Ministrorum enim et præpositorum corpus est, quod dat in tempore conservis cibaria. «Dividet, inquit, eum.» Habet bonos et

¹ 2 Cor. vi, 10. — ² Philip. iv, 17. — ³ Prov. xxxi, 21. — ⁴ 2 Tim. ii, 19. — ⁵ Rom. viii, 30, 31. — ⁶ Luc. xii, 45, 46.

malos, et separat malos a bonis. Et partem ejus cum hypocritis ponet. Non totum ministrum : quia sunt ibi et desiderantes adventum Domini. Sunt ibi et ex illo numero, de quo dicitur : « Beatus ille servus, quem, cum » venerit dominus, invenerit ita facientem¹. » Ergo veniet et dividet eum.

XVI. Nunc interim demoratur alicubi : sed non est sollicitus quid agatur in domo. « Omnes enim apud eam vestiti sunt². » Numquid de nuditate servorum suorum sollicitus erit, cum alicubi demoratur, habens conjugem talem³? Vestiti sunt, et optime. Quam optime vultis nosse? « Quotquot in Christo baptizati estis, Christum induistis⁴. Omnes omnino apud eam vestiti sunt. » Et boni servi et mali servi vestiti sunt : sed boni servi vestiti sunt, qui Christum induerunt, non tantum in forma sacramenti, sed etiam in opere exempli, sequentes vestigia Domini sui : alii vero usque ad sacramentum, reddituri de sua veste rationem. Non cessat tamen illa mulier, non cessat illa mulier omnes vestire : ut nemo queratur, nemo dicat : Ideo non sum bene operatus, quia non sum vestitus. Videte ergo, quemadmodum induti esse debeatis. Pro vestibus nostris etiam opus faciamus. « Omnes » enim apud eam vestiti sunt. »

XVII. Quid viro suo? Quæ servos vestit, viro suo nihil operatur? « Duplicia pallia fecit viro suo⁵. » Jam acclamat : credo quod agnoscitis quæ sunt duplicia pallia, quæ facit Ecclesia viro suo. Pallia quæ illi facit, laudes sunt : laudes fidei, laudes confessionis, laudes prædicationis. Quare duplicia? Christum laudas, Deum laudas et hominem. Dupliciter lauda, et simpliciter lauda : dupliciter, quia homo et est Deus ; simpliciter, ut non sis fictus.

¹ Luc. XII, 43. — ² Prov. XXXI, 21. — ³ Beda et Florus ad Galat. III. — ⁴ Galat. III, 27. — ⁵ Prov. XXXI, 22.

Nescio quæ mulier apud Photinum quemdam, lapidem quasi pretiosum de ornamento hujus mulieris excussum, jam vilem et abjectum, unde hæretici Photiniani appellantur, hoc elegit quasi simplex pallium facere viro suo. Non accepit ille utique a sua conjugē, vere sua, sicut scriptum est : Unius duplicia sunt pallia. Ille enim Christum solum hominem dixit. Rursus extitit nescio quæ alia detestanda mulier, quasi et ipsa texens viro pallium, texens autem pannosas fabellas. Ait enim : Christus Deus est tantum, omnino hominis nihil habens. Hoc Manichæi dicunt. Photiniani, homo tantum ; Manichæi, Deus tantum. Illi nihil divinum in Domino confitentur ; isti quasi totum divinum, et tamen tam falsum, ut nec saltem humanum. Si enim homo non erat, ergo mortuus non est, ergo crucifixus non est, ergo nec resurrexit. Quis ille resurgere potuit, qui mortuus non est? Ergo et dubitanti Discipulo falsas cicatrices ostendit. Procul dubio enim falsæ cicatrices illæ fuerunt, si vera vulnera non præcesserunt. Si autem vera vulnera præcesserunt, vera caro : si vera caro, vera mors, vera crux, verus homo, et totus veritas : laus abundans de colo hujus mulieris. Qui autem ista laudabiliter duplicia pallia timuerunt, mendacio duplices remanserunt. « Duplicia pallia fecit viro suo. » Prorsus duplicia pallia fecit. Confitere Deum, confitere hominem ; lauda Deum in homine, lauda hominem in Deo. Texuit pretiosissimum illud pallium laudis : « In principio erat Verbum, et Verbum erat apud Deum, et Deus » erat Verbum : hoc erat in principio apud Deum¹. » Texuit et aliud pallium, propter conversationem inter homines quotidianam : « Verbum caro factum est, et habitavit in nobis². Duplicia pallia fecit viro suo. »

XVIII. « De bysso et purpura vestimenta sibi fecit³. »

¹ Joan. I, 1. — ² Ibid. 14. — ³ Prov. XXXI 22.

Non enim decebat matronam tanti viri, vel nudam incedere, vel pannosam. « Fecit de bysso et purpura vestimenta sibi. » De bysso, candida confessione; de purpura, gloriosa passione. Hujus byssum, cum oramus, agnoscimus; hujus purpuram in Martyribus mane laudamus.

XIX. « Conspicuus autem fit in portis vir ejus¹. » Ille qui alicubi demoratur, ille qui pro tali conjugate de domo sua sollicitus non est, ille quem demorantem alicubi nunc nemo videt, « Conspicuus fit in portis. » Attende quando: vide quod sequitur: « Cum sederit in concilio cum senioribus » terræ. » Nihil evidentius: lege aliam prophetiam: « Veniet ad iudicium cum senioribus populi sui². » In illo concilio, hoc est, in illo iudicio, iudicantibus secum sanctis, quibus dictum est: « Sedebitis super duodecim » sedes iudicantes duodecim tribus Israël³, » conspicuus erit. « Veniet enim Filius hominis, sicut dixit, in maiestate sua, et omnes Angeli ejus cum eo⁴. » Ibi omnes Angeli et Archangeli cœlorum, et Angeli annuntiatores verbi Dei. Etenim et Propheta dictus est Angelus: Angelus enim nuntius est. Et, « Ecce ego mitto Angelum meum » ante faciem tuam⁵, » de Joanne dictum est. Et, « Sicut Angelum Dei excepistis me⁶, » Apostolus loquitur. Ille ergo, ille, alicubi nunc demorans, de quo multi dicunt, Quando venturus est, aut quis venturus est? « Conspicuus erit in portis, » hoc est, in aperto, in manifesto. « In portis conspicuus erit: » sed alios admittet, contra alios claudet. « Erit conspicuus in portis vir ejus, cum » sederit in concilio cum senioribus terræ. » Quod donec fiat, hæc interim faciat quod faciebat: operetur, non cesset, expectet illum futurum conspicuum in portis, non

¹ Prov. xxxi, 23. — ² Isaï. iii, 14. — ³ Matth. xix, 28. — ⁴ Id. xv, 31. — ⁵ Malac. iii, 1. — ⁶ Galat. iv, 14.

contremiscat sanctum concilium iudicii Dei, cum bona conscientia veniat, gloriosa veniat: quia ipsius membra sunt, et ipsius filii sunt, qui sunt cum ejus viro iudicaturi.

XX. « Sindones fecit, et vendidit¹. » Bene quia « sindones fecit: » quare « vendidit? » nisi quia non quærit datum, sed requirit fructum. » Venditionem enim istam primo intelligite, fratres, gratuitam. Et aliquis emit gratis? Si gratis tollit, non emit: si emit, pretium dat, non gratis tollit. Et ubi est: « Qui sititis, venite ad aquam, » emite vobis sine argento²? » Quando emis, non argentum das; et tamen emis. Si emis, aliquid das; non tamen argentum das: te ipsum das. Sindones enim referte ad illa linea, quæ spiritalia sunt, quæ facit et prædicat ista mulier per omnes terras. Et forte vendere dicenda est: quia dixit Apostolus: « Si nos vobis spiritalia seminavimus, magnum est, si carnalia vestra metamus³? » Etenim ratio illa est dati et accepti: nam in omni venditione ratio dati et accepti versatur. Contristatur autem Apostolus adversus quædam fora, ubi non vendidit sindones: « Nulla, inquit, mihi Ecclesia communicavit in ratione » dati et accepti⁴. » Sed ille qui sic vendidit, non quærit datum, sed requirit fructum: ne quasi venditorem Evangelii putetis. Est quidem ille mercator. Domini sui, sed magis pretium quærit. Nam quidquid prorsus vendit; dat spiritalia: et quid quærit? forte carnalia? Debentur quidem et ista: sed non ipsa quærebat Apostolus, dicens: « Non enim quæro vestra, sed vos ipsos⁵. » Date ergo pretium, date vos ipsos. Neque enim et Joseph in Ægypto frumenta non vendebat: et tamen ipsos ementes, servos regios faciebat. Volentes vivere in illa fame, accipiebant

¹ Prov. xxxi, 24. — ² Isaï. lv, 1. — ³ 1 Cor. ix, 11. — ⁴ Philip. iv, 15. — ⁵ 2 Cor. xii, 14.